

ALKOTMÁNYBÍROSÁG	
Ügyszám:	III/1339-4/2016
Érkezett:	2016 OKT 07.
Példány:	1
Melléklet:	db
Kezelőiroda:	5

Alkotmánybíróság

Hivatkozási szám: III/1339-3/2016.

Iktatószám: 198056-3/2016.

Budapest, 2016. október 3.

Budapest
Pf. 773.
1535

Tárgy: Az 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet 6. § (2) bekezdésének egyedi normakontrollja iránti bírói kezdeményezéssel kapcsolatos jegybanki álláspont

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Eleget téve a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának különös szabályairól szóló 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet (a továbbiakban: MNB rendelet) 6. § (2) bekezdésének egyedi normakontrollja iránti bírói kezdeményezés (a továbbiakban: Indítvány) tárgyában hozott végzésben foglaltaknak, a Magyar Nemzeti Banknak (a továbbiakban: MNB) Indítvánnyal és a hatályos jogszabályi környezettel kapcsolatos álláspontjáról az alábbiakban tájékoztatom.

Az MNB álláspontja szerint az MNB rendelet a törvényben foglalt felhatalmazásnak megfelelően az elszámolás módszertanát, vagyis a fogyasztói túlfizetés mértékének meghatározására szolgáló módszertant határoz meg, kizárólag erre szorítkozik, és nem állapít meg a törvény alapján semmis szerződéses kikötésekkel érintett fogyasztói kölcsönszerződések megszegésével kapcsolatos bármely egyéb polgári jogi következményt, így az MNB rendelet nem terjeszkedik a jogalkotási felhatalmazáson túl, valamint semmilyen egyéb vonatkozásban nem ütközik magasabb szintű jogszabállyal.

A 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kúria törvény) – jogszabályi szintre emelve a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozatában foglalt döntését – kimondta a fogyasztói kölcsönszerződéseknek alkalmazott árfolyamrés semmisségét, illetve felállította az egyoldalú kamat-, díj- és költségemelés

lehetővé tevő szerződéses kikötésekre vonatkozó tisztességtelenség törvényi vélelmét. A Kúria törvény ezen túl kötelezte a pénzügyi intézményeket a törvény alapján semmis kikötések, valamint az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó kikötéseknek a bíróság által megállapított érvénytelensége miatt szükségessé váló, ezen érvénytelen szerződéses kikötések alkalmazása következtében a fogyasztó javára keletkezett túlfizetések fogyasztóval való – külön törvényben meghatározottak szerinti – elszámolására.

Az elszámolás törvényi szintű szabályait a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: Elszámolási törvény) határozta meg. Hangsúlyozni szükséges, hogy az Elszámolási törvény a Kúria törvény rendelkezései, illetve a bíróság döntése alapján érvénytelennek minősülő szerződéses kikötések alkalmazása miatt keletkezett – árfolyamrészről és egyoldalú szerződésmódosításból származó – fogyasztói túlfizetésekkel való elszámolást célozza, azonban – a Kúria törvénnyel egyezően – nem rendezi a fogyasztói kölcsönszerződések fenti okból beálló részleges érvénytelenségének valamennyi jogkövetkezményét. És ezzel együtt a törvényi szabályozások az Indítvány szempontjából releváns, már végrehajtott szakban lévő fogyasztói kölcsönszerződések vonatkozásában is kizárólag olyan szabályokat rögzítettek, amelyeknek célja, hogy „megakasszák a törvény hatálya alá tartozó szerződésekkel érintett végrehajtott eljárásokban az eljárási cselekmények, intézkedések foganatosítását, a szerződésben részes felek új szabályokon alapuló elszámolásának megvalósulásáig”.

Az Elszámolási törvénynek – általános indokolása alapján – nem célja a múltban, a szerződés alapján bekövetkezett jogi tények valamennyi jogkövetkezményének rendezése, hanem kizárólag az érvénytelennek minősülő szerződéses kikötések alkalmazása miatt keletkezett fogyasztói túlfizetésekkel való elszámolást célozza. Az Elszámolási törvény indoklásában rögzítettek alapján az elszámolás a tisztességtelen szerződéses kikötésekből eredő fogyasztói követelés kiszámítása és megfizetése, a múltban a fogyasztó által fizetett többletbefizetések jelenben történő rendezése, vagyis egy „jelenben történő korrekció”.

Mind az Elszámolási törvény, mind annak indoklása rögzíti, hogy amennyiben a fogyasztónak lejárt tartozása van a pénzügyi intézménnyel szemben, akkor az elszámolás során a fogyasztói túlfizetés elszámolására a polgári jogi szabályok irányadóak. Az a törvényi szabályozás, amely azt rögzíti, hogy az elszámolási napra vonatkozó elszámolás során a túlfizetést először a költségekre, majd a kamatra, végül pedig a tőketartozásra kell elszámolni, sem nem teszi meg nem történné a fogyasztói késedelmet, sem nem változtatja meg a késedelem tényét, időpontját.

Az Elszámolási törvény a 3-5. §-ában rögzített alapelvek meghatározása mellett az elszámolás módszertani részletszabályainak megalkotását az MNB elnökének rendeletalkotási jogkörébe utalja. A törvényi felhatalmazás alapján az elszámolás módszertanának speciális, a késedelmes és a kedvezményel érintett fogyasztói kölcsönszerződésekre vonatkozó szabályait az Indítvánnyal érintett MNB rendelet rögzíti, amely – az Elszámolási törvény és az abban kapott felhatalmazás keretei között, az alábbiakban részletezettek szerint – kizárólag az árfolyamrészről és a tisztességtelen szerződéses feltételek alkalmazásából eredő fogyasztói követelés kiszámításának módszertanát határozza meg.

Az MNB rendeletben a fenti, a Kúria törvényben és az Elszámolási törvényben rögzített alapelvekkel összhangban került meghatározásra a tisztességtelenül felszámított összeg (fogyasztói követelés) kiszámításának módja és nincs olyan előírása az MNB rendeletnek, amely az érintett kölcsönszerződésekhez kapcsolódó, az elszámolást megelőzően bekövetkezett jogi tények következtében alkalmazandó egyéb jogkövetkezményeket szabályozna.

Az MNB rendelet az Elszámolási törvény indokolásában is szereplő alapelv érvényesítése érdekében – amely szerint a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, mintha a szerződéskötés időpontja óta a Kúria törvény 3. §-ában meghatározott árfolyamon, valamint a szerződéskötéskori, eredeti kamatszinten történt volna az elszámolás – egy olyan számítási módszert tartalmaz, amely alapján a fogyasztói követelés kiszámítható egy adott időpontra, a fogyasztói kölcsönszerződés megszűnésének időpontjára vonatkoztatva. Az MNB rendelet szerint az „átszámított fogyasztói kölcsön hipotetikus lefuttatása” során a hiteltörténet átszámításra kerül a tényleges hiteladatokban szereplő tisztességtelen értékeket tisztességesre cserélve, de minden egyéb szerződéses kikötést, valamint a szerződés fennállása alatt bekövetkezett jogi tényeket az eredeti fogyasztói kölcsönszerződésben meghatározottak szerint figyelembe véve.

Az átszámított hiteltörténetben a ténylegesen megvalósult hiteltörténethez hasonlóan a fogyasztónak hátraléka is keletkezhet. Az MNB rendelet 1. mellékletében található módszertan alapján, amennyiben a fogyasztó által a pénzügyi intézménynek teljesített befizetés összege meghaladja az adott időszakban az átszámított hiteltörténet szerint esedékes összeget, úgy a fogyasztó átszámított hátraléka csökkenni fog a polgári jogi szabályokban meghatározott sorrendben. Amennyiben pedig a fogyasztó által teljesített befizetés az adott időszakban fennálló teljes lejárt tartozást meghaladja, úgy a túlfizetése előtörlesztésként a fennálló átszámított tőketartozást csökkenti. Az MNB rendelet Indítványban hivatkozott szabálya tehát nem áll ellentmondásban az Elszámolási törvény 5. § (2) bekezdésében rögzítettekkel.

Az MNB rendelet a tényleges hiteladatok egyikeként figyelembe veszi azt is, hogy volt-e olyan elszámolási időszak, amelynek során az eredeti fogyasztói kölcsönszerződés alapján a fogyasztó késedelembe esett. Az MNB rendelet 6. § (2) bekezdése alapján a fogyasztói követelés meghatározása során az egyes elszámolási időszakokban a késedelem ténye is figyelembe vételre kerül. Ezen rendelkezés biztosítja, hogy az átszámított hiteltörténet a késedelembe esés idejét abban az időtartamban vegye figyelembe, amikor a fogyasztó az eredeti kölcsönszerződés szerint is késedelembe esett. Amennyiben a fogyasztó az eredeti hitelszerződés szerint késedelembe esett, azonban az elszámolás keretében az adott időszakra számított fogyasztói túlfizetése miatt a ténylegesen teljesített befizetései elegendők lettek volna az esedékes törlesztőrészek teljesítésére, az ügyfél fogyasztói követelése gyorsuló ütemben bővül. Ennek oka, hogy míg az eredeti hiteltörténetben a fogyasztó tartozása halmozódott volna a nem elégséges befizetések és a késedelmi kamatok miatt, az átszámított hiteltörténetben ezzel szemben mérséklődik a tartozása. A módszertan így teljes mértékben ellentételezi az adósságot azon pénzügyi hátrányok miatt, amelyek a késedelembe esés miatt érhetőek.

Az MNB rendelet Indítványban hivatkozott szabálya nem áll ellentmondásban a Ptk. 6:387. § (1) bekezdés g) pontjában rögzítettekkel, hiszen a fogyasztói kölcsönszerződés szempontjából – a felhatalmazáson túlterjeszkedő – polgári jogi következményeket nem tartalmaz, azt határozza meg, hogy a fogyasztói késedelem tényét, időtartamát a túlfizetés kiszámítása, a tisztességtelenül felszámított összeg meghatározása során miként kell figyelembe venni.

Tehát maga az MNB rendelet a Kúria törvénnyel és az Elszámolási törvényben rögzített alapelvekkel összhangban, kizárólag a fogyasztói túlfizetés mértékének meghatározásakor alkalmazandó szabályokat határozza meg, és nem tartalmaz az elszámolási fordulónapot megelőző időszakban bekövetkezett jogi tényekkel kapcsolatban egyéb joghatást kiváltó rendelkezéseket. Az MNB rendelet Indítvánnyal érintett 6. § (2) bekezdése az Elszámolási törvényben foglalt felhatalmazásnak megfelelően, a késedelmes fogyasztói kölcsönszerződésre vonatkozó elszámolás módszertanának részeként, a fogyasztói túlfizetés mértékének meghatározásakor alkalmazandóan, az Elszámolási törvényben foglalt elszámolási elvekkel összhangban álló szabályt rögzít, amely szerint az átszámított hitellefutás a fogyasztói késedelembe esés idejét abban az időtartamban veszi figyelembe, amikor az eredeti kölcsönszerződés is késedelmessé vált. Az MNB rendeletben meghatározott módszertan ugyanakkor biztosítja, hogy a fogyasztó eredeti hiteltörténet szerinti késedelmi kamatfizetési kötelezettsége is figyelembe vételre kerüljön, és egyúttal azt is biztosítja, hogy az eredeti hitelszerződés szerint teljesítő fogyasztó követelésével ne egyezzen meg az akár részlegesen is késedelembe esett fogyasztó követelése.

A fentiekben részletesen alátámasztott indokok alapján az **MNB rendelet 6. § (2) bekezdése nem terjeszkedik túl az Elszámolási törvény felhatalmazó rendelkezésén**, így véleményünk szerint **nincs helye a rendelkezés alaptörvényellenességének megállapításának és megsemmisítésének**, valamint polgári perben történő alkalmazás kizárásának.

Tisztelettel,

Nagy Márton

monetáris politikáért, pénzügyi stabilitásért és
hitelösztönzésért felelős alelnök

Dr. Fömötör Barna

főigazgató

MAGYAR NEMZETI BANK
084